

2ου ΚΥΚΛΟΥ ΤΕΕ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Παντελής Μπουκάλας

Σιγά μην τους τα δώσω...

[...] Και βέβαια, η διαφήμιση μας διδάσκει ηθική, αλλά από άλλους δρόμους και με άλλους τρόπους. Μας εθίζει στην ηθική της επιβολής, της «νίκης», του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας. Τυπικότατο δείγμα, δυο εντελώς πρόσφατα διαφημιστικά «τηλεδράματα» τυχερού παιγνιδιού: Στη μια περίπτωση κάποια γιαγιά και στην άλλη ένα ζευγάρι κερδίζουν επιτέλους «τα εκατομμύρια των ονείρων τους», χάρη στην εύνοια της ξυστής τύχης. Ξαφνιασμένοι ακόμη (δηλαδή, όντας ακόμη εντός εαυτού), καταπιάνονται με τη διανομή των κερδών σε συγγενείς και φίλους: τόσα θα πάρει το ένα παιδί, τόσα το άλλο, τόσα τα εγγόνια, τόσα τ' αδέρφια, να μη μείνει κανένας παραπονεμένος, να μη μείνει κανένας απρόσκλητος στην καλή την ώρα.

Γρήγορα όμως η επαφή των χεριών τους με τα «σπαρταριστά» πεντοχίλιαρα τους καθιστά έξαλλους, αφού τους κλέβει τον αυθεντικό τους εαυτό, τους κλέβει δηλαδή τους συγγενείς και τους φίλους. Παραζαλισμένοι από την Κίρκη των χρημάτων, μεταμορφώνονται σταδιακά και τελικά διακόπτουν τη νοητή διανομή και λένε το μεγάλο όχι: «Σιγά μην τους τα δώσω...». Το χαιρέκακο γελάκι που συνοδεύει αυτή την απόφασή τους αποκαλύπτει ότι αισθάνονται απολύτως ικανοποιημένοι από την έγκαιρη ανάνηψή τους, χάρη στην οποία διασώθηκαν από την ανοησία της σπατάλης, από τη φρίκη της φιλίας, από το έγκλημα της γενναιοδωρίας – από τον κατά βάθος εαυτό τους εντέλει.

«Σιγά μην τους τα δώσω...». Έτσι απλά, απλούστατα, με πέντε λέξεις που η σημασία τους προτείνεται σαν φυσική, δίκαιη και αυτονόητη, καταπατούνται αισθήματα, περιφρονούνται δεσμοί καρδιακοί, νοθεύεται το αίμα και καταλύονται οι σχέσεις που αυτό καθιερώνει. Υψώνονται λοιπόν (και βέβαια, όχι ανεπαισθήτως¹ παρά εν γνώσει και υπερηφάνως) τείχη γύρω από τον τυχερό, που θα τον χάρισουν από το πλήθος των δικών του, από την ανάγκη τους αλλά και από την αγάπη τους.

Το ολιγόλεκτο – δήθεν χαριτωμένο – διαφημιστικό σλόγκαν δεν πρωτοτυπεί βέβαια, απλώς παραδίδει σε μορφή εύπεπτη μίαν ολόκληρη τεχνική βίου. Το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα δεν έχει τη δυνατότητα να αιφνιδιάσει ή να ξενίσει το ανθρώπινο περιβάλλον, το οποίο εμφανίζεται ήδη έτοιμο να το υποδεχθεί και να το ενστερνιστεί, χάρη και στην έντονη προεργασία που έχει υποστεί από τους πολιτικούς, τις συντεχνίες και τα είδωλα που ασταμάτητα παράγει και ακόρεστα καταναλώνει η γυάλινη οθόνη. Το μοντέλο της «νέας εποχής» - τις ενσαρκώσεις του οποίου τις βλέπουμε και τις ακούμε να κηρύσσουν τα νεοκινικά διδάγματα τους από ποικίλα πόστα -, δεν συγχωρεί την ευαισθησία, τη γενναιότητα και το δόσιμο, αλλά προτείνει σαν θεμελιακή προϋπόθεση της επιτυχίας τον έρωτα του εγώ και την εχθρότητα προς τους άλλους. Αλλά ποιες κοινότητες ανθρώπων μπορεί να συστήσει η «ωμοθυμία»;

Από την εφημερίδα Καθημερινή

Ο Παντελής Μπουκάλας (1957) είναι ποιητής, κριτικός και δοκιμιογράφος.

¹ Αναφορά στο στίχο του Καβάφη για τα τείχη που τον «έκλεισαν ανεπαισθήτως έξω».

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ**ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄**

1. Για καθεμιά από τις παρακάτω προτάσεις να γράψετε στο τετράδιό σας το αντίστοιχο γράμμα της πρότασης και δίπλα της ένδειξη Σωστό ή Λάθος, σύμφωνα με το νόημα του κειμένου.
 - α. Η νοητή διανομή των κερδών της ξυστής τύχης ξεκινά μετά από την επαφή με τα σπαρταριστά πεντοχίλιαρα.
 - β. Το σλόγκαν «Σιγά μην τους τα δώσω...» υπονοεί ότι η φιλία αποτελεί φρίκη και η γενναιοδωρία έγκλημα.
 - γ. Η διακοπή της νοητής διανομής των κερδών καταλύει τους δεσμούς αίματος.
 - δ. Το ανθρώπινο περιβάλλον δεν είναι έτοιμο να δεχτεί το εκπεμπόμενο ιδεολογικό μήνυμα.
 - ε. Η «ωμοθυμία» αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να συσταθούν οι ανθρώπινες κοινωνίες.

(Μονάδες 10)
2. Για ποιο λόγο ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι το σλόγκαν «Σιγά μην τους τα δώσω...» δεν πρωτοτυπεί;

(Μονάδες 10)

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

1.
 - α. Ποια μορφή πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στις δυο πρώτες παραγράφους του κειμένου;

(Μονάδες 5)
 - β. Ποια είναι η δομή της τέταρτης παραγράφου του κειμένου και ποιος ο ρόλος των μερών της;

(Μονάδες 5)
2.
 - α. Να βρείτε πέντε λέξεις σχετικές με τη διαφήμιση και να τις χρησιμοποιήσετε για να συντάξετε μια παράγραφο 3-5 σειρών με ολοκληρωμένο νόημα.

(Μονάδες 5)
 - β. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:
ακόρεστος, ανοησία, αυθεντικός, διαφήμιση, ενστερνίζομαι

(Μονάδες 5)

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

Να αποδώσετε την περίληψη του παραπάνω κειμένου χωρίς δικά σας σχόλια σε 100-120 λέξεις.

(Μονάδες 20)

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄

Ο Παντελής Μπουκάλας επισημαίνει ότι η διαφήμιση μας διδάσκει την ηθική της επιβολής, της «νίκης», του κέρδους, της φιλαυτίας και της μισανθρωπίας.

- Ποιες άλλες αρνητικές κοινωνικές συνέπειες επιφέρει η διαφήμιση;
- Ποια θα πρέπει να είναι η στάση του σύγχρονου ανθρώπου απέναντί της;

Να διατυπώσετε τις απόψεις σας σε ένα άρθρο 450-500 λέξεων που θα δημοσιευτεί σε εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας.

(Μονάδες 40)